

บทวิจารณ์หนังสือ

Rigid Designation and Theoretical Identities.

By Joseph LaPorte.

Oxford. Oxford University Press, 2013.

pp. 245. ISBN 978-0-19-960920-8 Hardcover \$69.89.

บทวิจารณ์โดย เทพทวี โชควสิน*

Theptawee Chokvasin

สาขาวิชาศึกษาทั่วไป สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

โจเซฟ ลาพอร์ท (Joseph LaPorte) เป็นอาจารย์สอนในภาควิชาปรัชญา ณ วิทยาลัยโฮป (Hope College) ซึ่งอยู่ในรัฐมิชิแกน สหรัฐอเมริกา ลาพอร์ทเองเคยมีผลงานเป็นหนังสือมาก่อนหน้านี้คือ *ชนิดธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงเชิงมโนทัศน์ (Natural Kinds and Conceptual Change)* (2004) อันสะท้อนให้เห็นถึงความสนใจของเขาในด้านปรัชญาชีววิทยาเกี่ยวกับสารัตถะ (essence) ซึ่งแสดงให้เห็นในคำชนิดธรรมชาติ (natural-kind terms) ที่ใช้เรียกสิ่งต่าง ๆ ในโลกกายภาพ-ชีวภาพ ล่าสุดนี้ เขาก็ยังสานต่อเรื่องดังกล่าวในหนังสือชื่อ *การกำหนดนามแบบบริจิดและเอกลักษณ์เชิงทฤษฎี (Rigid Designation and Theoretical Identities)* (2013) ซึ่งเป็นหนังสือที่ผู้เขียนกำลังทำบทวิจารณ์อยู่นี้

ในภาพรวมของหนังสือเล่มนี้ ลาพอร์ทได้เสนอแนวคิดที่จะสานต่อประเด็นในทางปรัชญาว่าด้วยมโนทัศน์แบบวิทยาศาสตร์ที่แทนด้วยคำ (words) ทั้งหลาย ซึ่งพบว่าบ่อยครั้งมโนทัศน์เหล่านั้นเป็นมโนทัศน์ที่ระบุถึงคุณสมบัติ (properties) หรือไม่ก็ชนิด (kinds) เช่นคุณสมบัติ “ขาว” หรือชนิดธรรมชาติ เช่น น้ำ ความร้อน ฯลฯ ปัญหาที่ปรัชญาพบต่อสิ่งเหล่านี้ก็คือ เวลาที่จะระบุข้อความอย่างเช่น “น้ำ คือ H_2O ” ว่าเป็นความจริงนั้น ความจริงของข้อความนี้มีลักษณะอย่างไร ระหว่างจริงแบบจำเป็น (necessary) หรือจริงแบบบังเอิญ (contingent) แนวคำตอบในหนทางของทฤษฎีแบบสารัตถนิยมทางวิทยาศาสตร์ (scientific essentialism) ก็มักจะยอมรับไว้ก่อนแล้วว่าความจริงดังกล่าวเป็นความจริงจำเป็นที่ว่าสูตรทางเคมีดังกล่าวเป็นสูตรทางเคมีของน้ำ แต่ในเชิงมโนทัศน์ของคนปกติทั่ว ๆ ไปนั้นถึงแม้จะเรียนรู้ความจริงดังกล่าวมาแล้ว ก็ยังสามารถคิดได้อยู่ว่า “น้ำ” กับ “ H_2O ” ไม่ได้จำเป็นต้องเป็นสิ่งเดียวกัน เพราะการพบดังกล่าวเป็นการค้นพบความจริงในภายหลัง เมื่อพิจารณาในทีแรก ประโยคดังกล่าวจะไม่ได้จริงแบบจำเป็นเหมือนอย่างประโยค “พ่อเป็นผู้ชาย” ที่จริงอย่างจำเป็นมาตลอดเวลา

ที่เข้าใจด้วยคำเหล่านั้นในภาษาไทย ต่างจากกรณีของการที่คนสมัยก่อนไม่เคยรู้ว่าดาวประจำเมือง (Hesperus - ดาวศุกร์ที่ปรากฏบนท้องฟ้าในเวลาหัวค่ำ) กับดาวประกายพริก (Phosphorus - ดาวศุกร์ที่ปรากฏบนท้องฟ้าในเวลาเช้า) แท้จริงแล้วเป็นดาวดวงเดียวกัน ประโยค “ดาวประจำเมืองคือดาวประกายพริก” จึงเป็นความจริงที่ค้นพบภายหลัง และในทีแรกจะไม่ใช่ความจริงจำเป็นที่จริงตลอดเวลาโดยไม่ต้องอาศัยประสบการณ์ภายหลังในการพิสูจน์ ทว่าสิ่งที่ลาพอร์ทต้องการเสนอในที่นี้ คือ การมีข้อโต้แย้งต่อมโนทัศน์ปกติทั่วไปเช่นนั้น โดยเขาจะแสดงให้เห็นว่า ข้อความเช่น “น้ำ คือ H_2O ” หรือแม้จะข้อความ “ดาวประจำเมืองคือดาวประกายพริก” ต่างก็เป็นข้อความที่พูดถึงเอกลักษณ์เชิงทฤษฎีแบบวิทยาศาสตร์ และเป็นความจริงจำเป็นแบบหลังประสบการณ์ (necessary a posteriori) เนื่องจากคำที่บ่งถึงคุณสมบัติและชนิดนั้น มีความเกี่ยวโยง (connection) กันระหว่างคำที่ใช้บ่งถึงและสิ่งที่ถูกบ่งถึงนั้น อีกทั้งคำเหล่านั้นมีคุณสมบัติของการกำหนดนามแบบ “ริจิด” ด้วย

หนังสือของลาพอร์ทเล่มนี้แบ่งออกเป็นแปดบท โดยที่บทที่ 1 เป็นเสมือนหนึ่งบทสรุปของโครงการทั้งหมดในหนังสือเล่มนี้ของเขา เห็นได้จากที่เขากล่าวว่า “ในหนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าจะให้รายละเอียดและปกป้องจุดยืนที่ว่า คำที่ใช้เรียกคุณสมบัติทั้งหลายนั้นเป็นคำกำหนดนาม (designator) แบบริจิด นอกจากนี้ ข้าพเจ้าจะให้ข้อโต้แย้งว่า ความริจิดของคำกำหนดนามที่ระบุคุณสมบัตินั้น จะใช้ประโยชน์ได้ดีกับข้อโต้แย้งทางปรัชญาไม่ว่าจะสนับสนุนหรือแย้งข้อความเอกลักษณ์เชิงทฤษฎี (theoretical identity statements)” (หน้า 1)

คำว่า “rigid” และ “rigidity” ในที่นี้ ลาพอร์ทใช้ตามความหมายที่อธิบายไว้โดยนักปรัชญาชอล คริปคี (Saul Kripke) ในงาน การเรียกชื่อและความจำเป็น (Naming and Necessity) (1980) ซึ่งคริปคีกล่าวถึงคำกำหนดนามว่า จะมีลักษณะริจิดได้ก็เพราะใช้เรียกสิ่งเดียวกันสิ่งหนึ่งในโลกที่เป็นจริง (actual world) และสิ่งเดียวกันนั้นก็ยังมีโอกาสที่ปรากฏในโลกที่เป็นไปได้ (possible worlds) ด้วย (Kripke, 1980 : 77) อย่างไรก็ตาม ในส่วนของกรกล่าวถึงประเด็นนี้ในงานภาษาไทยนั้น ผู้เขียนเห็นว่า ในเวลานี้ควรจะใช้คำเขียนทับศัพท์ที่ไปก่อนเป็น “ริจิด” และ “ความริจิด” ตามลำดับ ซึ่งก็เพื่อแยกให้ออกกว่าเป็นศัพท์เทคนิคในทางปรัชญา มากกว่าที่จะไปใช้คำแปลตรงตัวว่า “แบบแข็ง” หรือ “ความแข็งทื่อ” ซึ่งจะสื่อความหมายที่อาจทำให้เข้าใจผิดได้ แต่ประการที่สำคัญกว่านั้นก็คือ คริปคีเองชี้ว่า คำที่แทนมโนทัศน์บางอย่างนั้น อาจจะมีลักษณะริจิดแบบแข็ง (strongly rigid) ก็ได้หากเป็นคำที่แทนสิ่งที่ปรากฏอย่างจำเป็น (a necessary existent) (Kripke, 1980 : 48-49) ส่วนในหนังสือเล่มนี้ของลาพอร์ทเองอธิบายลักษณะเดียวกันนั้นว่าเป็น “ความริจิดแบบแข็งทื่อ” (obstinate rigidity) (หน้า 16 n.2) ซึ่งนี่ก็ชี้ว่าความหมายของศัพท์เทคนิคเหล่านี้จะไม่ได้มีความหมายที่ซ้อนทับกันได้พอดีกับความหมายปกติของมันในบริบทปกติเมื่อถอดเป็นภาษาไทย

จุดที่น่าสนใจของลาพอร์ทในหนังสือเล่มนี้ก็คือสิ่งที่เขาเสนอเพิ่มเติมด้วยการอธิบายประเด็นของข้อโต้แย้งหลายประการที่คริปคีเองได้เสนอมานี้แล้ว ดังเช่นประเด็นของข้อความเอกลักษณ์เชิงทฤษฎี เช่นข้อความ “น้ำ = H_2O ” และ “ความร้อน = การเคลื่อนไหวของโมเลกุล” นั้น ลาพอร์ท

เห็นด้วยว่าข้อความเหล่านี้เป็นความจริงจำเป็นเพราะมันเหล่านั้นเป็นคำกำหนดนามแบบบริจิดอย่างไรก็ดี ข้อความอย่างเช่น “ความปวด = การกระตุ้นระบบประสาทซี-ไฟเบอร์” (pain = C-fiber firing) นั้น คริปปีให้เหตุผลว่าไม่อาจจะเทียบว่าเหมือนกันได้อย่างสนิทใจนักกับข้อความเอกลักษณ์เชิงทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น (Kripke, 1980 : 148-150) และลาพอร์ทก็ได้พัฒนาข้อโต้แย้งในมุมมองของวิมุตินิยม (skeptic) ได้อย่างน่าสนใจที่จะกล่าวเพิ่มเติมจากคริปปีในประเด็นเดียวกันนั้นอย่างเต็มรูปแบบในบทที่ 8

อย่างไรก็ดี ก่อนที่จะไปถึงประเด็นที่น่าสนใจดังกล่าว สิ่งที่ลาพอร์ทได้ให้รายละเอียดเพื่อให้เกิดความกระจ่างต่อผู้อ่านเสียก่อน ซึ่งก็คือการชี้ว่าประเด็นของคำกำหนดนามแบบบริจิดแตกต่างจากคำกำหนดนามแบบไม่บริจิด (non-rigid) ใดๆ และสำคัญอย่างไรที่จะต้องแยกแยะเช่นนั้น ตัวอย่างที่ลาพอร์ทยกมาก็เช่นข้อความ “ขาว = เสือด” (white = albescent) นั่นถือว่าเป็นจริงจำเป็นเพราะทั้งสองคำนั้นเป็นคำกำหนดนามแบบบริจิด ส่วน “ขาว = สีของทวีปแอนตาร์กติกา” (white = the color of Antarctica) เป็นความจริงอ่อนแ่งเพราะจริงในโลกที่เป็นจริงของเรา แต่อาจจะมีโลกที่เป็นไปได้อื่นซึ่งมีทวีปแอนตาร์กติกาที่มีสีอื่น ทว่าการอธิบายในจุดนี้ของลาพอร์ทจะเน้นในจุดที่ว่าในข้อความหลังนั้น มีคำกำหนดนามแบบบริจิดเพียงตัวเดียวคือ ‘ขาว’ ส่วน ‘สีของทวีปแอนตาร์กติกา’ ไม่ถือว่าเป็นลักษณะเป็นคำกำหนดนามแบบบริจิด (หน้า 24)

ปัญหาหนึ่งที่ตามมาจากประเด็นข้างต้นก็คือ ดูเหมือนประเด็นเรื่องของความบริจิดนั้นจะไม่ได้มีความน่าสนใจมากพอที่จะชี้ได้ว่ามันกำลังช่วยอธิบายข้อความเอกลักษณ์เชิงทฤษฎีว่าทำไมมันจึงเป็นข้อความที่จริงอย่างจำเป็นได้ ในบทความชิ้นหนึ่งของสตีเฟน พี ชวาร์ทซ์ (Stephen P. Schwartz) และบทความของ ไมเคิล เดวิตท์ (Michael Devitt) ก็มีส่วนที่นำเสนอข้อถกเถียงเช่นนี้เพื่อโต้แย้งต่อลาพอร์ทโดยตรง (Schwartz, 2002; Devitt, 2005 : 140-141) ทว่าลาพอร์ทก็ตอบโต้ด้วยการกล่าวว่าเขาไม่ได้สร้างคำอธิบายต่อการกำหนดนามแบบบริจิดให้ทำหน้าที่อธิบายสิ่งที่ข้อถกเถียงเหล่านั้นหยิบยื่นมาให้เขาอธิบาย เช่นข้อความ “ขาว = เสือด” ไม่ได้จะล้มเหลวในการมีความบริจิดแต่อย่างใดเลยแม้ว่าจะอธิบายไปได้เฉย ๆ ก็ได้ว่าข้อความเหล่านั้นจะเป็นความจริงจำเป็นอยู่ก่อนโดยไม่ต้องพึ่งพาคำอธิบายจากการกำหนดนามแบบบริจิด (หน้า 45)

อย่างไรก็ดี จุดที่สำคัญกว่านั้นก็คือ ข้อถกเถียงเช่นนี้มาจากชวาร์ทซ์ที่มองว่าลาพอร์ทจะไม่สามารถให้คำอธิบายต่อคำชนิดธรรมชาติที่มีสามัญลักษณ์ได้ (Schwartz, 2002) ลาพอร์ทค่อนข้างกังวลที่จะมองว่าข้อถกเถียงเช่นนี้มีน้ำหนักจนเขาจำเป็นต้องตอบโต้ ดังที่จะเห็นได้ว่าเมื่อลาพอร์ทพูดถึงคำกำหนดนามคุณสมบัติ (property designators) อย่างที่เขาทำในบทที่ 3 จนถึงบทที่ 5 นั้น เขายอมรับว่าต้องปฏิบัติต่อคำกำหนดนามคุณสมบัติเหล่านั้นในฐานะสิ่งเอกพจน์ (singular) (หน้า 12) โดยทั้งนี้เขาได้พยายามให้คำอธิบายเพื่อแก้ไขความกังวลของเขาในประเด็นนี้เพิ่มเติมที่ในบทที่ 4 โดยออกตัวไว้ก่อนว่าเขาค่อนข้างรับทราบว่าจะมีปัญหาถ้าจะกล่าวแบบผิดไวยากรณ์ภาษาเช่นว่า “ขาวเป็นสีอย่างหนึ่ง” (white is a color) หรือ “กล้าหาญเป็นสิ่งที่หล่อเย็น” (courage is what she is)

(หน้า 64) ทั้งนี้เพราะเห็นได้ชัดเจนว่าหน้าที่ของคำบางคุณสมบัติอย่างเช่น ‘ขาว’ หรือ ‘กล้าหาญ’ นั้นปกติทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์ในประโยค ไม่ได้กำลังอยู่ในรูปของคำนามที่จะได้รับการปฏิบัติในฐานะคำนามเอกพจน์อย่างเช่น ‘ความขาว’ หรือ ‘ความกล้าหาญ’ ได้ ปัญหาที่คือมันไม่อาจจะถูกระบุในฐานะภาคประธานของประโยคได้ (หน้า 69) และก็น่าจะเดาความได้ว่าจะมีอุปสรรคอย่างหนึ่งตามมามากกว่า ‘ขาว’ หรือ ‘กล้าหาญ’ นั้นไม่อาจจะจัดในฐานะของการเป็น ‘ชื่อ’ เหมือนอย่าง *ดาวประจำเมือง* หรือ *ดาวประกายพรึก* ซึ่งก็จะเป็นอุปสรรคสำคัญในการที่ลาพอร์ทจะอธิบายว่าคุณสมบัติที่แทนด้วยโน้ตสนัจากคำวิเศษณ์นั้น จะมีพลังพอในการกล่าวได้ว่าเป็นตัวอย่างของคำกำหนดนามแบบบริจิด (อย่างไรก็ดี แม้กระทั่งข้อโต้แย้งนี้ ลาพอร์ทก็ตอบโต้กลับในบทที่ 5 ว่าคำกำหนดนามคุณสมบัติแบบไม่เป็นเอกพจน์นั้น บางอย่างก็ไม่ได้ชัดเจนต่อการมีความบริจิด) แต่ถึงกระนั้น ลาพอร์ทก็ให้ข้อโต้แย้งกลับอย่างเฉียบแหลมว่าประเด็นจากไวยากรณ์คูวิเวินแล้วจะสร้างปัญหาให้กับโครงการของเขา แต่จริง ๆ แล้วไม่เป็นเช่นนั้น เพราะเป็นการสับสนระหว่างวากยสัมพันธ์ (syntax) กับอรรถศาสตร์ (semantics) ประโยคอย่างเช่น “ขาว = เสือดาว” (white = albescens) นั้นจะผิดไวยากรณ์ทางวากยสัมพันธ์ แต่ในทางความหมายเป็นที่เข้าใจได้ และการกำหนดนามแบบบริจิดก็เป็นเรื่องของความหมายมากกว่า เช่นเดียวกันกับกรณีของ ‘I’ กับ ‘me’ ที่ต่างก็เป็นคำกำหนดนามแบบบริจิด และบ่งถึงสิ่งเดียวกันคือผู้พูดที่กำลังระบุถึงตนเอง แม้ว่าในทางวากยสัมพันธ์แล้วจะถูกกำหนดให้ใช้ต่างหน้าที่ทางไวยากรณ์กันก็ตาม (หน้า 68-70)

ในบทที่ 6 ไปจนถึงบทที่ 8 ลาพอร์ทได้นำคำอธิบายที่ได้พัฒนามาทั้งหมดเพื่อใช้กับการอธิบายข้อความเอกลักษณ์เชิงทฤษฎี จุดแรกที่ลาพอร์ทมองว่าอาจจะเป็นปัญหาต่อประเด็นดังกล่าวก็คือปัญหาที่คล้าย ๆ กันกับที่เขาตอบโต้ไปในบทที่ 3 นั่นคือปัญหาที่ว่าคำกำหนดนามแบบบริจิดนั้นจะสำคัญอะไรกับข้อความเอกลักษณ์เชิงทฤษฎีในวิทยาศาสตร์ จะทำให้ข้อความเหล่านี้เป็นข้อความที่มีเนื้อหาอะไรที่เป็นความรู้ใหม่ได้จริงหรือ ข้อความเหล่านี้จะเป็นข้อความที่ไม่มีอะไรใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ ในเชิงความรู้หรือไม่ ลาพอร์ทโต้แย้งว่า คำกำหนดนามแบบบริจิดอย่างเช่น “*รากที่สองที่เป็นบวกของจำนวน 16*” หรือ “*H₂O*” ก็มีเนื้อหาเชิงทฤษฎีอยู่ ความบริจิดที่มีอยู่ในคำกำหนดนามหนึ่ง ๆ ไม่ได้ทำให้เนื้อหาเชิงทฤษฎีหายไป อีกทั้งยังสำคัญต่อการอธิบายเอกลักษณ์เชิงทฤษฎีด้วย (หน้า 126-128) ส่วนในบทที่ 7 และบทที่ 8 ลาพอร์ททบทวนเนื้อหาที่ให้อย่างเต็มที่ต่อประเด็นของข้อความเอกลักษณ์เชิงทฤษฎีในส่วนของทฤษฎีจิต-กายภาพ (psychophysical) เน้นโดยตรงที่ข้อความเอกลักษณ์เชิงทฤษฎีของทฤษฎีดังกล่าว ตัวอย่างที่พูดถึงกันบ่อยที่สุดก็คือ “*ความปวด = การกระตุ้นระบบประสาทซี-ไฟเบอร์*” (pain = C-fiber firing) ซึ่งมักจะถูกหยิบยกจากนักปรัชญาจิตที่ถือหางฝ่ายที่มองว่าปรากฏการณ์ทางจิตของบุคคลก็สามารถอธิบายได้ด้วยปรากฏการณ์ทางกาย เช่นอธิบายด้วยระบบสมองและระบบประสาท ซึ่งหากอธิบายได้ถูกต้องก็จะเป็นการเน้นย้ำว่าจิตก็คือกาย และข้อความอย่าง “*ความปวด = การกระตุ้นระบบประสาทซี-ไฟเบอร์*” ก็ย่อมเป็นความจริงจำเป็นที่อธิบายได้จากการประกอบขึ้นของคำกำหนดนามแบบบริจิดเช่นกันด้วย อย่างไรก็ตาม แนวคิดที่เห็นตรงข้ามกับประเด็น

ดังกล่าวก็ให้เหตุผลจากฝ่ายวิมุตินิยมที่สงสัยว่าเราจะพิสูจน์ความสัมพันธ์จิตกายเช่นนั้นได้อย่างไร เช่นอาจจะเป็นไปได้มากกว่าหรือไม่ว่าความปวดนั้นก็ เป็นเพียงการรับรู้ความรู้สึกโดยไม่เกี่ยวกับระบบประสาทอะไรทั้งสิ้น หรือแม้ระบบประสาทซี-ไฟเบอร์จะทำงานจริง แต่ในโลกที่เป็นไปได้ อาจจะ มีมนุษย์ที่ระบบประสาทซี-ไฟเบอร์ทำงานอยู่แต่ไม่ได้มีความปวดได้หรือไม่

ประเด็นดังกล่าวข้างต้นนั้น ลาพอร์ทให้ข้อโต้แย้งเพื่อเสนอว่า ไม่ว่าวิทยาศาสตร์ที่อธิบายจิต-กายจะก้าวหน้าไปมากเพียงใดจากนี้ก็ตาม เราก็จะไม่อาจอยู่ในจุดยืนที่กล่าวได้ว่าข้อความเอกลักษณ์เชิงทฤษฎีจิต-กายภาพนั้นจะมีข้อความใดที่เป็นจริง แม้เราอาจจะบอกว่าเรามีเหตุผลมากพอที่จะ เชื่อว่ามีข้อความอย่างน้อยสักหนึ่งข้อความในทฤษฎีเช่นนั้นที่อาจเป็นจริงก็ตาม เราก็ให้คำตอบไม่ได้ ว่าความเชื่อดังกล่าวนั้นจะถูกต้อง แต่แม้เราจะบอกในอีกทางหนึ่งว่าความเชื่อดังกล่าวน่าจะผิด เราก็ เจอกับปัญหาเดิม ซึ่งก็คือเราก็บอกไม่ได้ในเวลาี่ว่าจะเป็นทฤษฎีที่ผิด บอกไม่ได้ว่าสภาวะทางจิต ทั้งหมดไม่เกี่ยวกับสภาวะทางกาย เช่นนี้แล้วก็เท่ากับว่าการยกข้อโต้แย้งจากฝ่ายวิมุตินิยมเองก็กลับ หาทางออกไม่ได้ และไม่ได้ช่วยสร้างน้ำหนักของเหตุผลแบบปรัชญาฝ่ายใด ๆ ได้เลย (หน้า 148-173) ในบทที่ 8 ลาพอร์ทก็ใช้หนทางของการโต้แย้งจากวิมุตินิยมแบบเดียวกันนี้ เช่นที่ว่า เรายังไม่อาจเข้าใจ ต่อความเกี่ยวโยงของชนิดธรรมชาติได้ เช่นความเกี่ยวโยงของน้ำกับความเป็นสารทำละลาย (aqueousness) หรือความเกี่ยวโยงของความปวดกับการกระตุ้นระบบประสาทซี-ไฟเบอร์ ซึ่งถ้าไม่ได้ เกี่ยวโยงกันจริงในเชิงสารัตถะ ก็เท่ากับว่าอาจจะมีความเป็นไปได้ในทางอภิปรัชญาที่มีน้ำที่ไม่ ทำละลาย หรือการกระตุ้นระบบประสาทซี-ไฟเบอร์ที่ไม่ปวด ทว่าลาพอร์ทก็ยอมรับว่าความเกี่ยวโยง หรือไม่เกี่ยวโยงกันจริงนั้น เป็นความลับที่ยังคงหลบซ่อนจากความเข้าใจของมนุษย์อยู่แม้ว่า วิทยาศาสตร์จะทำหน้าที่ค้นหามานานมากแล้วก็ตาม (หน้า 212-213)

ข้อเสนอในโครงการนี้ของลาพอร์ทดูจะเน้นการทำงานเพื่อสานต่อโครงการของคริปส์ได้อย่าง ชัดตรง และเน้นตอบโต้กับข้อโต้แย้งของฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับเขาในตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่ง เขาเองอาจจะได้เปรียบในแง่ที่ว่ากำลังเป็นงานชิ้นล่าสุดในปัจจุบันที่พูดถึงเรื่องการกำหนดนามแบบ ริจิตต่อเนื่องจากคริปส์ ความได้เปรียบนั้นก็คือการที่ทำให้ผู้อ่านเชื่อได้ว่าเขาได้ตอบโต้ปัญหาต่อ ฝ่ายตรงข้ามไปได้มากจริง ๆ อย่างไรก็ดี ผู้เขียนก็เห็นว่ายังมีประเด็นสำคัญมากประเด็นหนึ่งที่ ลาพอร์ทยังตกหล่นไป ประเด็นนั้นก็คือการให้ความสำคัญกับการอธิบายกับค่าความจริงของข้อความ และการใช้ภาษาของมนุษย์ หากจะกล่าวให้เข้าใจง่าย ๆ ก็อาจจะใช้ตัวอย่างเช่น “*ป้าศรีรู้ว่าตนกำลัง ดื่มน้ำ*” หากข้อความนี้เป็นจริงเพราะป้าศรีกำลังรับรู้เช่นนั้นจริง แต่ใช่หรือไม่ที่ข้อความดังกล่าว จะบ่งชี้ว่า “*ป้าศรีรู้ว่าตนกำลังดื่ม H₂O*” เป็นจริงไปด้วย หากป้าศรีไม่เคยเรียนรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับสูตรทางเคมีของน้ำเช่นนั้น ความรู้ในข้อความหลังนั้นจะเกิดขึ้นในการใช้ภาษาของป้าศรี ได้อย่างไรกัน ในการใช้ภาษาของมนุษย์จริง ๆ นั้นเป็นไปได้ที่ก็จะมีผู้ที่ไม่รู้ว่ามีน้ำก็คือ H₂O และ ยิ่งกว่านั้นก็คืออาจจะเป็นไปได้ด้วยว่าป้าศรีก็ไม่รู้ว่า H₂O มีอยู่จริง หรือมีความหมายว่าอะไรด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะชี้ว่าข้อเสนอของลาพอร์ทว่าด้วยการกำหนดนามแบบริจิตนั้นมิจุดที่ยังไม่ได้ตอบ

คำถามต่อการใช้ภาษาของมนุษย์ที่เกิดขึ้นจริง อย่างไรก็ตาม เป็นไปได้อย่างยิ่งที่ลาพอร์ทและฝ่ายที่สนับสนุนเขาจะกล่าวว่าลาพอร์ทสนใจเฉพาะประเด็นในแง่ของอภิปรัชญาเชิงวิเคราะห์ การที่ป้าศรีจะรู้หรือไม่นั้นเป็นประเด็นในเชิงญาณวิทยาที่ไม่ได้อยู่ในขอบเขตของหนังสือเล่มนี้ของลาพอร์ท ข้อโต้แย้งที่ยกมาก็เป็นประเด็นที่เกินกว่าที่ลาพอร์ทจะต้องตอบ ผู้เขียนก็เข้าใจข้อโต้แย้งเช่นนี้ แต่ก็คงจะตอบกลับว่า ข้อโต้แย้งที่เถียงกลับมามีฐานคิดอยู่ว่าข้อเสนอในทางอภิปรัชญาเชิงวิเคราะห์เช่นลาพอร์ทนั้น ไม่ได้จำเป็นจะต้องเกี่ยวข้องกับแง่มุมของการใช้ภาษาของมนุษย์ ซึ่งนี่ก็พื้นฐานคิดที่ผู้เขียนมองว่าไม่แข็งแรงพอที่จะเถียงกลับออกมาก็เช่นกัน รวมความแล้วลาพอร์ทก็ยังตกประเด็นสำคัญที่จะพูดถึงการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงของมนุษย์ร่วมไปด้วยในหนังสือของเขา

อย่างไรก็ดี หนังสือของลาพอร์ทเล่มนี้ก็แสดงให้เห็นความวิริยะอุตสาหะในการทำงานตลอดหลายปีของเขาที่ยังคงพูดถึงประเด็นที่เขาสนใจต่อเนื่องจากปรัชญาชีววิทยาในงานชิ้นก่อน ข้อเสนอของเขาชิ้นนี้ทำให้เห็นได้ว่าการทำงานทางปรัชญาชีววิทยาที่พื้นมาจากความรู้โดยตรงจากวิชาชีววิทยาด้วยจะทำให้งานเขียนมีความน่าสนใจขึ้นมา ดังเช่นที่ลาพอร์ทยกตัวอย่างเรื่องของการเรียกชื่อสายพันธุ์ของผึ้ง (หน้า 24) และไดโนเสาร์ (หน้า 8-9) ไว้ได้อย่างน่าสนใจ และมองได้ว่าเป็นความรู้ที่เข้าใจง่ายต่อการนำมาเป็นตัวอย่างในประเด็นทางปรัชญา ซึ่งก็ทำให้งานชิ้นนี้มีประเด็นที่ชวนติดตามว่าเขาจะพูดถึงสิ่งเหล่านี้ในเชิงปรัชญาได้อย่างไร ทว่าจุดเด่นที่สุดในการนำวิทยาศาสตร์มาพูดร่วมกับปรัชญาเช่นนั้น ผู้เขียนมองว่าบทสุดท้ายของหนังสือเล่มนี้ทำไว้ได้อย่างที่มีคุณภาพสูงและดีที่สุด เพราะลาพอร์ทซื่อสัตย์มากพอที่จะไม่โอ้อวดความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์มากเกินไป และผู้อ่านก็ยังได้มุมมองใหม่ ๆ จากการไม่โอ้อวดเช่นนั้นอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- Devitt, Michael. (2005). Rigid Application. *Philosophical Studies* 125(2) : 139-165.
- Kripke, Saul A. (1980). *Naming and Necessity*. Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press.
- LaPorte, Joseph. (2004). *Natural Kinds and Conceptual Change*. Cambridge : Cambridge University Press.
- Schwartz, Stephen P. (2002). Kinds, General Terms, and Rigidity: A Reply to LaPorte. *Philosophical Studies* 109(3) : 265-277.